

Ali ni to dovolj jasen dokaz, kako različno se lahko krma spleta in koristno porabi?

Zdaj pa, predragi bralec! pomisli: ali ni v tvoji vasi ali fari nobenega gospodarja Nevedneža ali Potrate, in ali nisi morda ti sam?

Da pa je hrana v resnici koristna, je posebno veliko na tem ležeče, da je vsa snažno spravljena in pripravljena. Pa tudi, kedar se hrana premení, naj se vselej žival zato pripravi, ako tudi pride na boljšo hrano.

Premišljevanje in opazovanje želodca, čev in vseh onih delov, ki prebavljajo klajo in se prebavila imenujejo, pa tudi javno priča, da zrezana, kuhana, segreta, poparjena itd. hrana žival lože in bolje prebavlja, in to velja posebno od slamnatih, vseh lesnih, lakničevih in korenstvenih rastlin.

Nobena žival ne more celó nič v živež svojega telesa obrniti, ako ni popred v zraku ali v vodi v nevidljive drobce bilo raztopljeno. Ves živalski živež se prekuha v želodcu, razpade in raztopi, kjer ga še le potem čevne pijavčice posrkajo, ter ga v podobi nekoga mleka v krv za reditev vseh telesnih delov pošiljajo.

Gospodarji! vtisnite si v glavo to — sami sebi na dobiček. (Kon. prih.)

Kmetijsko slovstvo.

* *Koledar za avstrijske gospodarje za leto 1871.*, ki ga je s pomočjo mnogih učenjakov izdal Peter N. Feuser, popotni učitelj kmetijstva na Štajarskem, je knjiga, katero tudi mi radi priporočamo takim gospodarjem, ki nemški znajo. Gosp. Feuser-ja dobro poznajo bralci „Novic“ iz mnogih sestavkov, ki jih je marljivi in v kmetijstvu učeni mož spisal za naš list, dokler je še v Ljubljani bival, in tudi pozneje. Gosp. Feuser dobro vé, kaj je treba vedeti našim gospodarjem, da se pomakne kmetijstvo naprej, zato si je izvolil nemško „pratiko“ spisati, vedé, da pratiko ali koledar si omisli skor vsak človek. Povabil je še več družih zvedenih mož, da tudi oni kaj spišejo, in tako je postal ta koledar, kateri si je nabral bogato torbico različnih nauk o živinoreji, poljedelstvu, sadjereji, vinoreji, čbeloreji itd. Dodano je tem naukom še mnogo druge koledarske tvarine, tako da je knjiga čez 10 pol debela. Cena jej je 40 kr. Dobiva se v vsakem mestu pri večih knjigarjih.

Politične stvari.

Adresna debata v deželnem zboru kranjskem

30. avgusta 1870. leta.

Dr. Zarnikov govor dalje.

Protivna stranka, posebno pa organi protivne stranke dan za dnevom federalizem hvalisajo, kako je na korist drugod (veselost), kako bi bil in je dober za Francoze, za Ameriko, Švico in Nemčijo, samo za nas ne gré, kjer bi bil najbolj potreben, kajti v prvem hipu bi Nemci in Magjari svojo supremacijo zgubili. (Veselost, živa pohvala.)

Sam Bismark je rekel, ko so ga narodno-liberalci v severo-nemškem parlamentu priganjali, da bi tudi na to delal, da bi z južno Nemčijo v ožjo zvezo stopili, da se dá to le z občnim in svobodnim sporazumljenjem vseh interesentov na temelju federalizma organizirati. Kar Bismark trdi, da je za Nemčijo dobro, naši centralisti z navdušenostjo hvalijo, ali pri nas naravnost pravijo, da to ne gré, ker bi Nemci z uvedenjem federalizma prevago zgubili, to je edina razlika. (Dobro!)

Omenil sem že, da sadružuje severo-amerikanska republika 35 držav, ki merijo 140.000 □ milj, da ima Švica 22 kantonov, ki so tako rekoč popolnoma suvereni, ker ima na priliko vsak za-se popolno pravo postavodajstvo tudi v vseh zadevah civilnega prava. — Ni mi treba spominjati brošure Fischhofa, ktera je vse to na tanko razložila.

Po izgledu severne Amerike in Švice nam je treba po analogiji „bunda“ in kongresa, organa, v katerem bomo že navedene skupne zadeve obravnavali. Imamo pa že ta organ, kterege je treba samo vtrditi, to so: delegacije. Avstrija se le more vzdržati, ako mi delegacije ojačimo. Ako se Magjari protivijo, dobro! kajti naše mnenje je, da je le takrat treba delegacije preustrojiti in ojačiti, ako magjarski parlament v to dovoli, samo po sodelovanji ogerskega državnega zbora bi se to zgodilo. Ako bi pa hoteli vničiti delegacije in samo osebno zvezo narediti, potem bi se moral za Cislajtanijski centralni parlament napraviti, v katerem bi bile vse neogerske dežele zastopane.

Na kakošni način bi mogoče bilo poravnati se in vsem homatijam do konca priti, kaže nam I. člen oktoberske diplome, kateri se glasi:

„Das Recht, Gesetze zu geben, abzuändern und aufzuheben, wird von Uns und Unseren Nachfolgern nur unter Mitwirkung der gesetzlich versammelten Landtage, beziehungsweise des Reichsrathes, ausgeübt werden, zu welchem die Landtage die von Uns festgesetzte Zahl Mitglieder zu entsenden haben.“ To je beseda, dana od presvetlega cesarja, da je sporazumljenje in konečno poravnanje mogoče po deželnih zborih ali odnosno le z „rajhsratom“. Toraj so pravilo: deželni zbori — a izjemka: rajhsrat. (Dobro!) Vsled tega trdim na dalje, da, ako bi se bilo delalo po septemberskem manifestu, kateri je ta I. članek oktoberske diplome za svoje načelo vzel, bilo bi mogoče, da bi že bili popolnoma vsi narodi sporazumljeni in da bi bila Avstrija dandanes trdna, mogočna in jaka. (Pohvala.)

Preidem na drugi del naše adrese, kateri je gotovo sila važen in se tiče notranjih zadev našega naroda. Na čelu teh notranjih zadev stoji: zedinjenje Slovencev. Ta točka je bila že toliko pretehtovana in toliko se je o njej že govorilo in pisalo, da je gotovo vsakemu izmed nas dobro znana. Hočem toraj tu za brambo te najvažnejše stvari nekaj iz pravnega stališča povedati. Nam se ugovarja, posebno je to poudarjal dr. Supan v adresinem odseku, da podiramo na eni strani historične pravice, med tem, ko jih za svoje koristi, to je, za zedinjenje vseh Slovencev podpirati hočemo! Vprašam pa jaz, kaj je historično pravo? Historično pravo je le takrat pravica, in potem zares pravo, ako odgovarja čutstvu prava; ako odgovarja v obče pojmovom pravice, ako je v skladu in soglasji z naravnim pravom; ako pa tako imenovana historična pravica eksistencijo naroda zanikuje in uničuje, tolmačimo mi to tako, da takrat ni to nobena historična pravica, ampak historična krivica, katero je, treba, da se razžaljenemu pravemu čutstvu zadosti, prej ko je mogoče, izbrisati. (Živa pohvala.) In mi Slovenci imamo ravno nalogo, popraviti tako historično tisočletno krivico, kajti, kakor je v štajerskem programu jasno rečeno, nikdar ni pravna oseba zemlja, na kateri narod stanuje in ktera bi imela nespremenljive pravice do njega, temuč le narod sam je pravna oseba, ktere lastnosti že po naravi vsled nikakoršnega nasilja izgubiti ne more; zemlja ne veže naroda, nego narod zemljo. Zarad tega ni ta ugovor, da nas slučajno ne reka, Sava po imenu, v Kranjce in Štajerce loči, in da ni toraj nikdar mogoče, štajerskega „historičnega“ teritorija cepiti, nobenega resnega pobijanja vreden. Da svoje